

Friese helden (column Frits Barend)

Hij had iets surrealistisch, de bevrijdingstoespraak van Arno Brok, de commissaris van de Koning in Friesland, op woensdag 15 april om 10 uur 's ochtends in de lege zaal van de Provinciale Staten in Leeuwarden. Omrop Fryslân zond de toespraak ter gelegenheid van 75 jaar bevrijding live uit, met Nederlandse ondertiteling. Brok herdacht en vierde in het Fries voor lege banken en stoelen dat Friesland 15 april 1945 is bevrijd door de Canadezen, en merkte tegelijk op “dat de eilanden pas in mei en juni zijn bevrijd, Schiermonnikoog als laatste op 11 juni.” Het dorpje Oudega, waar mijn ouders en broer Bert vanaf januari 1944 zaten ondergedoken op de boerderij van Jelle en Jeltje de Vries, zou op 17 april zijn bevrijd. Daarbij ga ik er gemakshalve maar aan voorbij dat mijn moeder, die begin 1945 door pure pech alsnog was opgepakt, al op 12 april was bevrijd uit Kamp Westerbork.

Kortom, de bevrijding kent vele data. Je zou bijna zeggen dat er niet genoeg data kunnen zijn, want dan kunnen we al die dagen vieren. Samen met mijn broer Bert, die al sinds begin jaren tachtig het SC Heerenveen van Riemer, Annie, Foppe en Gert-Jan bezoekt, reisde ik af en toe naar Friesland met als doel onze dankbaarheid te tonen voor wat het Friese boerenechtpaar Jelle en Jetje de Vries voor ons heeft gedaan. ‘Dankzij hen zijn wij’, schreven we in hun overlijdensadvertenties eind vorige eeuw. Ruim twee jaar geleden hielden we voor basisschool De Fluessen in Oudega een voordracht waarin Bert uitlegde hoe hij, geboren Awraham Philip Barend, als Bertje de Vries de oorlog heeft overleefd. Een paar weken later werden we gebeld met een verzoek. De leerlingen en de schoolleiding wilden het graf van Berts ‘heit en mem’ achter het kerkje in Oudega adopteren en tot oorlogsmonument maken. Vorig jaar was het zover en werd het graf van de kinderloze onderduikverschaaffers van mijn ouders en broer een officieel oorlogsmonument, wat betekent dat het net als een Joods graf nooit meer mag worden geruimd.

Miep Corona

‘Us heit en mem’ zijn sinds die dag ook helden voor de kinderen in het kleine dorpje tussen Balk en Koudum. Bij leerkracht Henriëtte Meijer-de Witt rijpte het plan ter gelegenheid van 75 jaar vrijheid een toneelstuk te schrijven over de drie Joden die de oorlog overleefden op de kleine boerderij, waarvan alle dorpelingen op de hoogte waren. De zeventien bovenbouwleerlingen van basisschool De Fluessen zouden het toneelstuk op 17 april 2020 opvoeren.

Tja, en toen kwam Miep Corona, de elfde pesachplaag van 2020. Alle herdenkingen en festiviteiten werden afgelast, ook het toneelstuk waar heel Oudega zich al maanden op verheugde. Dat nooit, dacht initiator Henriëtte Meijer. In het *Friesch Dagblad* zei ze daarover: “De toneelvereniging had een mooi decor gebouwd in het dorps huis waar ook de school zit. Het stond allemaal klaar. In plaats van je hoofd te laten hangen, kun je ook kijken naar wat wel mogelijk is.” En zo kwam ze op het idee het toneelstuk om te vormen tot een podcast, die mede mogelijk werd door een subsidie van de gemeente De Fryske Marren. Alle kinderen moesten thuis hun tekst inspreken op een mobiele telefoon en de opname insturen. Bovendien maakten de leerlingen tekeningen bij de podcast en zorgde muzikant Wander van Duin voor muzikale omlijsting, tot en met de huilgeluiden bij de geboorte van mijn broer in 1942.

Meijer in het *Friesch Dagblad*: “Een vriendin van mij is onlangs bevallen. Ik appte haar of ze een opname wilde maken als haar baby huilde.” Meijer hoopt dat het toneelstuk over dat kleine Joodse jongetje in een Fries dorp op een later tijdstip alsnog kan worden opgevoerd. “De kinderen van groep 8 willen graag in september naar school terugkomen voor de uitvoering.

En toen dreigde hoofdpersoon Bert de kippensoepversjterder te worden. Maandagochtend werd hij met spoed door een ambulance naar het ziekenhuis gebracht, waar hij op de intensive care werd

afgezonderd. Maandagmiddag belde hij zelf, dat hij in afwachting van de testresultaten wellicht later die dag naar huis mocht. Dinsdag kreeg hij thuis de uitslag. We zijn nog nooit zo blij geweest met de diagnose longontsteking. De podcast kon zoals gepland worden gelanceerd op 17 april om 11 uur 's ochtends. Hij is voor eenieder te beluisteren op YouTube via 'De Fluessen – Herdenking Jelle en Jeltje – 75 jaar vrijheid'.